

ΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Τμήμα 13^ο Τριμελές

Αποτελούμενο από τους: Θεόδωρο Ασημακόπουλο, Πρόεδρο Εφετών, Μαρία Αντζουλάτου και Σοφία Τσέκου –Πλιάτσικα (εισηγήτρια), Εφέτες Διοικητικών Δικαστηρίων και γραμματέα την Ελένη Σταμάτη, δικαστική υπάλληλο,

συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 10 Μαρτίου 2015, για να δικάσει την από 9-5-2014 (ΑΚ ΠΡ 522/9-5-2014) προσφυγή,

τ ο υ : Σωματείου Εκπαιδευτών Οδηγών Αυτοκινήτων και Δικύκλων Θεσσαλονίκης με την επωνυμία « Ο ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ », που εκπροσωπείται νόμιμα και εδρεύει στη Θεσσαλονίκη (οδός Κιλκισίου αρ. 26), το οποίο παραστάθηκε με τον πληρεξούσιο δικηγόρο Φώτη Χατζηφώτη,

κ α τ ά τ η ς : Επιτροπής Ανταγωνισμού, με έδρα στην Αθήνα, (οδός Κότσικα 1α και Πατησίων 70), που εκπροσωπείται από τον Πρόεδρό της και παραστάθηκε ,με τη πληρεξούσια δικηγόρο Μαρίνα Σταυροπούλου

Η κ ρ ί σ η τ ο υ ε ί ν α ι η ε ξ ή ς :

1. Επειδή, με την υπό κρίση προσφυγή, για την άσκηση της οποίας κατατέθηκε το νόμιμο παράβολο (βλ. σχετ. 3802285 έως 3802294 ειδικά έντυπα παραβόλου σειράς Α) το προσφεύγον Σωματείο Εκπαιδευτών Οδηγών Αυτοκινήτων και Δικύκλων Θεσσαλονίκης με την επωνυμία «Ο ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ», ζητά παραδεκτώς την ακύρωση, άλλως την τροποποίηση της 571/ VII / 2013 απόφασης της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά το μέρος που με αυτήν επιβλήθηκε σε βάρος του πρόστιμο 22.938 ευρώ, με την αιτιολογία ότι παραβίασε το άρθρο 1 του ν. 703/1977 «Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ Α΄ 278) και το άρθρο 1 του ν.3959/2011 «Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού» (ΦΕΚ Α΄ 93).

2. Επειδή, ο ν. 703/1977 «Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού» (Α' 278) προέβλεπε, στην παρ. 3 του άρθρου 8 αυτού, όπως κατόπιν διαδοχικών τροποποιήσεων ίσχυσε τελικώς μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 11 του ν. 3874/2009 (Α' 137), συγκρότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού από εννέα τακτικά μέλη, μεταξύ των οποίων τους πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης Πρόεδρο και τέσσερις Εισηγητές (καθώς και πέντε αναπληρωματικά). Με τον ν. 3959/2011 επιχειρήθηκε αναμόρφωση των κανόνων που διέπουν την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, από την έναρξη δε της ισχύος αυτού, ήτοι από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (20-4-2011), καταργήθηκε ο ν. 703/1977 (άρθρα 51, 55). Ο ν. 3959/2011 στο άρθρο 12 ορίζει ότι: «1. Συνιστάται Επιτροπή Ανταγωνισμού, η οποία λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή. ... 2. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συγκροτείται από οκτώ τακτικά μέλη, από τα οποία ένα είναι ο Πρόεδρος, ένα ο Αντιπρόεδρος και τέσσερις Εισηγητές ... Ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και οι Εισηγητές είναι ... πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης ... Επιπλέον των τακτικών μελών ορίζονται και δύο αντίστοιχα αναπληρωματικά μέλη ... . Όταν απουσιάζει, κωλύεται ή ελλείπει ο Πρόεδρος, αναπληρώνεται από τον Αντιπρόεδρο και ο Αντιπρόεδρος από τον Εισηγητή που είναι αρχαιότερος κατά το διορισμό. Όταν απουσιάζει, κωλύεται ή ελλείπει Εισηγητής αναπληρώνεται από άλλον Εισηγητή κατά την πιο πάνω αρχαιότητα κατά το διορισμό. 3. ... Αν πεθάνει, παραιτηθεί ή εκπέσει ο Πρόεδρος ή ο Αντιπρόεδρος ή μέλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού διορίζεται νέος Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος ή νέο μέλος για το υπόλοιπο της θητείας. Μέχρι το διορισμό Προέδρου, Αντιπροέδρου ή νέου μέλους ή μελών, η λειτουργία της Επιτροπής δεν διακόπτεται, με την επιφύλαξη της παραγράφου 7 του άρθρου 15 ... Η θητεία των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού παρατείνεται αυτοδικαίως μέχρι το διορισμό νέων. 4 ...», στην δε παράγραφο 7 του άρθρου 15 ότι: «Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεδριάζει νόμιμα σε Ολομέλεια, εφόσον μετέχουν στη συνεδρίαση ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος, ο Εισηγητής που έχει ορισθεί για τη συγκεκριμένη υπόθεση, και δύο τουλάχιστον μέλη, τακτικά ή αναπληρωματικά, αποφασίζει δε, κατά πλειοψηφία των παρόντων. Στις συνεδριάσεις και διασκέψεις της Ολομέλειας ... της Επιτροπής Ανταγωνισμού συμμετέχει ο Εισηγητής

που έχει ορισθεί για τη συγκεκριμένη υπόθεση χωρίς δικαίωμα ψήφου. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προεδρεύοντος ... ». Περαιτέρω, στο άρθρο 50 «Μεταβατικές διατάξεις» ορίζεται ότι «1. ... 3. Τα υπηρετούντα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τα οποία είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, παραμένουν στη θέση τους μέχρι τη λήξη της θητείας τους. Τα λοιπά μέλη παραμένουν στη θέση τους μέχρι το διορισμό Αντιπροέδρου και νέων μελών κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, οπότε και λήγει αυτοδικαίως η θητεία τους. ... Η Επιτροπή με την υφιστάμενη σύνθεσή της συνεχίζει να ασκεί τα καθήκοντά της μέχρι το διορισμό κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου του Αντιπροέδρου και των νέων μελών, οι δε Εισηγητές εξακολουθούν να διατηρούν το δικαίωμα ψήφου».

3. Επειδή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεστήθη με το άρθρο 8 του ν. 703/1977 όπως αυτό τροποποιήθηκε, ως ανεξάρτητη αρχή αρμόδια για τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων περί ανταγωνισμού που τόση σημασία έχουν στην σημερινή οικονομική πραγματικότητα. Και ναι μεν με τον ν. 3959/2011 προβλέφθηκαν αλλαγές στη δομή και την οργάνωσή της, αφορώσες, μεταξύ άλλων, στον αριθμό των μελών της, καθώς και στον τρόπο επιλογής και διορισμού αυτών, ελήφθη ωστόσο μέριμνα ώστε να διασφαλισθεί η συνέχεια και η αδιάλειπτη λειτουργία της (βλ. αιτιολογική έκθεση του νόμου), ιδιαίτερα κρίσιμη για την επιτέλεση του σημαντικού έργου της. Έτσι, με το άρθρο 50 παρ. 3 του νόμου αυτού προβλέφθηκε εξάντληση της θητείας των υπηρετούντων μελών πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης (προέδρου και εισηγητών), συνέχιση δε της θητείας των λοιπών μελών και της άσκησης των καθηκόντων της Επιτροπής Ανταγωνισμού υπό το οργανωτικό σχήμα του ν. 703/1977 μέχρι τον διορισμό Αντιπροέδρου και νέων μελών κατά τον ν. 3959/2011. Για τη μετάβαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο νέο της σχήμα, αυτό του άρθρου 12 του ν. 3959/2011, δεν προβλέφθηκε, συνεπώς, διορισμός εισηγητών. Εξάλλου, ενόψει της ανάγκης διασφάλισης της αδιάλειπτης, απρόσκοπτης και εύρυθμης λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ο νομοθέτης, με το άρθρο 12 παρ. 3 του ν. 3959/2011, προέβλεψε ότι σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή έκπτωσης του Προέδρου, του Αντιπροέδρου ή μέλους αυτής και μέχρι τον ορισμό αντικαταστάτη, η λειτουργία της Επι-

ροπής δεν διακόπτεται υπό την προϋπόθεση να συμμετέχουν στην Ολομέλεια ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος, ο Εισηγητής της υπόθεσης και δύο τουλάχιστον μέλη, τακτικά ή αναπληρωματικά. (βλ ΣΤΕ 4448/2014)

4. Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του προαναφερόμενου ήδη ν. 703/1977, «Απαγορεύονται πάσαι αι συμφωνίαι μεταξύ επιχειρήσεων, πάσαι αι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οιασδήποτε μορφής ενηρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, αι οποίαι έχουν ως αντικείμενον ή αποτέλεσμα την παρακώλυσιν, τον περιορισμόν ή την νόθευσιν του ανταγωνισμού ιδία δε αι συνιστάμεναι εις: α) τον άμεσον ή έμμεσον καθορισμόν των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, β) [...]». Κατά τις διατάξεις αυτές, ερμηνευόμενες υπό το φως του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού, στην έννοια της «επιχειρήσεως» υπάγεται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αποτελεί φορέα οικονομικής δραστηριότητας, τουτέστιν που ασκεί δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό του καθεστώς και τον τρόπο χρηματοδότησής του. Εξ άλλου, μια επαγγελματική οργάνωση μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να αποτελεί «ένωση επιχειρήσεων» κατά την έννοια του άρθρου 1 του ανωτέρω νόμου, ακόμη και εάν τελεί υπό καθεστώς δημοσίου δικαίου ή αστικού δικαίου. Μια απόφαση δε επαγγελματικής οργανώσεως, η οποία εναρμονίζει τις αμοιβές επιχειρήσεων - μελών της σύμφωνα με σχετικούς πίνακες κατώτατων ορίων αμοιβών, έχει ως συνέπεια τον περιορισμό του ανταγωνισμού και εμπίπτει, κατ' αρχήν, στο άρθρο 1 του ν. 703/1977. Μια τέτοια απόφαση μπορεί, μολαταύτα, να μην εμπίπτει στο άρθρο 1 του εν λόγω νόμου, εφ' όσον η οργάνωση αυτή έχει κανονιστική εξουσία στο συγκεκριμένο τομέα, απαρτίζεται κατά πλειοψηφία από εκπροσώπους της δημόσιας εξουσίας, και η απόφαση λαμβάνεται με κριτήρια δημοσίου συμφέροντος· ή, σε περίπτωση που η επαγγελματική οργάνωση δεν απαρτίζεται κατά πλειοψηφία από εκπροσώπους της δημόσιας εξουσίας, εφ' όσον τα μέλη της μπορούν να χαρακτηρισθούν ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες των οικείων επιχειρηματιών, υποχρεούμενοι από τη διάταξη που τους παρέχει τη σχετική εξουσιοδότηση, να καθορίζουν τους πίνακες αμοιβών λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνον τα συμφέροντα των επιχειρήσεων, αλλά και το γενικό συμφέρον (βλ. ΣΤΕ 148-149 /2015, αποφάσεις Δ.Ε.Κ.

της 12.9.2000 στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-180/98 έως C-184/98, Δ.Ε.Κ. της 19.2.2002 στην υπόθεση C-35/99, Δ.Ε.Κ. της 18.6.1998 στην υπόθεση C-35/96, Δ.Ε.Κ. της 19.2.2002 στην υπόθεση C-309/99, Π.Ε.Κ. της 30.3.2000 στην υπόθεση T-513/93, Π.Ε.Κ. της 28.3.2001 στην υπόθεση T-144/99 κ.ά.).

5. Επειδή, στο άρθρο 9 του προαναφερόμενου νόμου 703/1977 ορίζονται τα εξής: «1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αν, μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας ή αίτησης του Υπουργού Ανάπτυξης, διαπιστώσει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 1 και των άρθρων 2, 2α και 5 ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορεί με απόφαση της: α) να υποχρεώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων να παύσουν την παράβαση και να παραλείπουν αυτή στο μέλλον, β) ..... γ)....., δ) .....ε) να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση. Αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού πιθανολογεί, κατά τη διάρκεια σχετικής έρευνας που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Ανάπτυξης ή καταγγελίας, παράβαση των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 1, του άρθρου 2 και της παραγράφου 5 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου ή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, μπορεί με απόφαση της να αποδέχεται, εκ μέρους των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, την ανάληψη δεσμεύσεων .....(Η παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρ.16 Ν.3373/2005, ΦΕΚ Α 188/2.8.2005, ενώ τα τέσσερα τελευταία εδάφια της παρ.1 προστέθηκαν με το άρθρο 17 Ν.3784/2009,ΦΕΚ Α 137/7.8.2009,το οποίο τίθεται σε ισχύ μετά πάροδο τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση του Ν.3784 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως). 2. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο επιβαλλόμενο ή απειλούμενο πρόστιμο μπορεί να φτάνει μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της τρέχουσας χρήσης ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης αντιστοίχως. (Το πρώτο εδάφιο της παρ.2 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 17 Ν.3784/2009,ΦΕΚ Α 137/7.8.2009.) Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβα-

Αριθμός απόφασης: 4771/2015

σης..... Σε περίπτωση που επιβάλλεται πρόστιμο σε ένωση επιχειρήσεων, το επιβαλλόμενο ή απειλούμενο πρόστιμο μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατό (15%) των ακαθάριστων εσόδων των μελών αυτής, της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης. (Το τελευταίο εδάφιο της παρ.2 προστέθηκε με το άρθρο 17 Ν.3784/2009, ΦΕΚ Α 137/7.8.2009, το οποίο τίθεται σε ισχύ μετά πάροδο τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση του Ν.3784 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.)» Με το άρθρ.26 παρ.3 Ν.3373/2005, (ΦΕΚ Α 188/2.8.2005), ορίζεται ότι: «Τα πρόστιμα, οι χρηματικές ποινές, τα παράβολα και τα τέλη, που προβλέπονται από τις διατάξεις του ν. 703/1977, αναπροσαρμόζονται ως εξής: 3. .... 4. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται με απόφαση της να επιβάλλει σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμο, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης τους με προγενέστερη απόφαση της. Το κατά το προηγούμενο εδάφιο επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης....» Επακολούθησε ο ν. 3959/2011 (ΦΕΚ Α 93/ 20-4-2011), στο άρθρο 9 του οποίου ορίζονται τα εξής: « 1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 2 και 3, απαγορεύεται η πραγματοποίηση της συγκέντρωσης μέχρι την έκδοση μιας από τις αποφάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 6 του άρθρου 8. Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για τις συγκεντρώσεις που δεν γνωστοποιήθηκαν σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 6. Σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης της απαγόρευσης αυτής, επιβάλλεται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε όσους υπέχουν την υποχρέωση γνωστοποίησης κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 6, πρόστιμο τουλάχιστον τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ, το οποίο σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 10. Κατά την επιμέτρηση του προστίμου λαμβάνονται ιδίως υπόψη η οικονομική ισχύς των συμμετεχουσών στη Συγκέντρωση επιχειρήσεων, ο αριθμός των επηρεαζόμενων από τη συγκέντρωση σχετικών αγορών και οι συνθήκες του ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτές, καθώς και τα εκτιμώμενα αποτελέσματα στον ανταγωνισμό από τη συγκέντρωση.»

6. Επειδή, από τα στοιχεία της δικογραφίας, προκύπτουν τα εξής: Στα πλαίσια της αυτεπάγγελτης έρευνας της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των σχολών υποψηφίων οδηγών, για τη διαπίστωση τυχόν παραβάσεων των διατάξεων των άρθρων 1 του ν.703/1977 και ήδη ν.3959/2011 και 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), διενεργήθηκε από τα αρμόδια όργανα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στις 15.9.2010 αιφνιδιαστικός επιτόπιος έλεγχος στην έδρα του προσφεύγοντος Σωματείου, το οποίο κατά το έτος αυτό αριθμούσε 376 μέλη . Από την έρευνα προέκυψε, ότι το Σωματείο έλαβε αποφάσεις που είχαν σκοπό ή αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού ως προς την τιμολογιακή πολιτική μεταξύ των μελών του, δια της καταρτίσεως τιμοκαταλόγων προτεινόμενων τιμών, για τις παρεχόμενες από τα μέλη του υπηρεσίες, ότι ήταν ξεκάθαρη η προσπάθεια της διοίκησης του Σωματείου να διασφαλίσει την τήρηση του κοινού τιμολογίου , απευθύνοντας συστάσεις σε μέλη του Σωματείου που δεν συμμορφώνονταν με την προτεινόμενη τιμολόγηση, ενώ υπήρχαν και μεμονωμένες προτάσεις διαγραφής μελών του Σωματείου για τον παραπάνω λόγο. Περαιτέρω, ο έλεγχος διαπίστωσε ότι σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 19 του καταστατικού του προσφεύγοντος, όπως ίσχυε κατά την παράβαση, το εν λόγω σωματείο αποτελούσε επαγγελματικό σωματείο, το οποίο πέραν του καταστατικού του ρυθμίζεται συμπληρωματικά, μεταξύ άλλων, από τις διατάξεις του ν. 1712/1987 περί εκσυγχρονισμού επαγγελματικών οργανώσεων των εμπόρων, βιοτεχνών και λοιπών επαγγελματιών, όπως ισχύει. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού του, οι «Σκοποί του σωματείου είναι: α) Η μελέτη, προστασία και προαγωγή των οικονομικών, επαγγελματικών και κοινωνικοασφαλιστικών συμφερόντων των μελών και η εξύψωση του βιοτικού και επαγγελματικού τους επιπέδου». Στο άρθρο 4 του καταστατικού του, ορίζεται ότι: «Τακτικά μέλη του σωματείου μπορούν να είναι μόνο διπλωματούχοι εκπαιδευτές, είτε είναι ιδιοκτήτες σχολών οδηγών, είτε εργαζόμενοι σε αυτές ...».Εκ των 376 μελών που αριθμεί το εν λόγω σωματείο, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 108/15.04.2013 υπόμνημα που υπέβαλλε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού αναφέρεται ότι στο σύνολό τους τα μέλη του Σωματείου αποτελούν ατομικές επιχειρήσεις ή λειτουργούν με τη μορφή προσωπικής εταιρί-

ας. Κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ο σύλλογος επικαλέστηκε το μικρό μέγεθος των υπό έρευνα επιχειρήσεων (βιοπα-
λεστές) και υπέβαλλε το υπ' αριθμ. 108/15.4.2013 Υπόμνημα, με τα οποίο ισχυ-
ρίστηκε μεταξύ άλλων ότι: Ο σύλλογος δεν αποτελεί ένωση επιχειρήσεων. Η
συμμετοχή στο σωματείο δεν είναι υποχρεωτική. Η επικαιροποίηση του κόστους
παροχής των υπηρεσιών των μελών του σωματείου λόγω των κατά καιρούς με-
ταβαλλόμενων οικονομικών μεγεθών και δεδομένων συμπεριλαμβανόταν ανάμε-
σα στους σκοπούς του σωματείου και στις υποχρεώσεις του ΔΣ προς τα μέλη το-
υ. Για το λόγο αυτό εξ αφορμής συζητήσεων ή/και προτροπών, παραπόνων ή και
υπενθυμίσεων το ΔΣ σε συνεργασία με εξειδικευμένους επιστήμονες προέβαινε
στην επικαιροποίηση του κόστους παροχής υπηρεσιών προς ελεύθερη χρήση
των μελών του. Λόγω του άμεσου συνδυασμού κόστους-τελικής τιμής παροχής
υπηρεσιών, κάποια από τα μέλη του σωματείου ή/και του ΔΣ αγωνιώντας για το
κόστος λειτουργίας της επιχείρησής τους και την πιθανή αναπροσαρμογή των
τιμών τους, ανοδικά ή καθοδικά ανάλογα με το κόστος και τον ανταγωνισμό, α-
ναφέρονταν λαθεμένα λεκτικά στον όρο «τιμή» η οποία αντικατόπτριζε το τελικό
τους ενδιαφέρον αντί του ορθού «κόστους» που αποτελούσε τη βάση του υπολο-
γισμού τους για τον καθορισμό της τελικής παροχής των υπηρεσιών τους. Η θέ-
ση του σωματείου ότι «δεν έχει δικαίωμα να επέμβει γιατί οι τιμές είναι ελεύθε-
ρες» ήταν πάγια καθ' όλη την ελεγχόμενη περίοδο. Υπήρξαν μεν αναφορές με-
λών στον ύψος των τιμών αλλά αυτές ήταν στο πλαίσιο «μιας παλαιάς παθολογί-
ας της έννοιας του συνδικαλισμού». Υπήρξαν περιπτώσεις κατά τις οποίες δη-
λώσεις ή/και τοποθετήσεις έγιναν μεν στο ΔΣ αλλά όχι από μέλη αυτού, αλλά από
απλά μέλη του Σωματείου τα οποία δε δεσμεύουν τη βούληση του σωματείου Το
σωματείο ουδέποτε υπέπεσε σε παραβατικές συμπεριφορές όπως την έγκριση
και διανομή τιμοκαταλόγου, απειλή ποινής σε μέλος για τυχόν ύψος τιμοκαταλό-
γου, σχετική διαγραφή μέλους κτλ. Οι επιχειρήσεις σχολών οδηγών της ευρείας
περιοχής, μέλη και μη του σωματείου είναι διάσπαρτες και η πλειονότητα αυτών
δεν έχει επαφή με το σωματείο, συνεπώς δεν ήταν δυνατός ο οποιοσδήποτε ε-
πηρεασμός της συμπεριφοράς τους. Λόγω του μικρού αριθμού των επιχειρήσε-
ων του συλλόγου ως ποσοστό στο συλλογικό κύκλο εργασιών της χώρας ή του

νομού δεν υπήρξε επίπτωση στους καταναλωτές. Δεν υπήρχε πρόθεση από τα μέλη του συλλόγου και τα όργανά του να παραβιάσουν τις διατάξεις του Ν. 703/1977-3959/2011. Αντίθετα, ωστόσο, από τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος σωματείου, και σε αντιστοιχία με όσα καταγράφηκαν ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, διαπίστωσε ότι ο σύλλογος έλαβε αποφάσεις που είχαν ως σκοπό ή αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού ως προς την τιμολογιακή πολιτική μεταξύ των μελών του. Τούτο προκύπτει από τα εξής: α) Σύμφωνα με το άρθρο 4 του καταστατικού του εν λόγω σωματείου, όπως ίσχυε κατά την παράβαση, τα τακτικά μέλη του για την εγγραφή τους πρέπει να προσκομίζουν μεταξύ άλλων: «Αίτηση προς το Δ.Σ. με την οποία να δηλώνουν ότι έλαβαν γνώση του υπάρχοντος καταστατικού και ότι αποδέχονται την αυστηρή τήρηση του παρόντος καταστατικού και ότι θα πειθαρχούν στις αποφάσεις του Δ.Σ. και των Γ.Σ.». Επιπλέον το άρθρο 4α υπό τον τίτλο «Πειθαρχικές ποινές» ορίζει ότι «Το Διοικητικό Συμβούλιο όταν διαπιστώσει ότι κάποιο μέλος αποδεδειγμένα προβαίνει σε ενέργειες αντίθετες προς τους σκοπούς του Σωματείου και τα συμφέροντα αυτού ή η διαγωγή του είναι ασυμβίβαστη προς τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων ή του Διοικητικού Συμβουλίου δύναται το Διοικητικό Συμβούλιο, αφού προηγουμένως θα το καλέσει σε απολογία, να επιβάλει τις παρακάτω ποινές: 1. Προφορική σύσταση που θα καταχωρηθεί στα πρακτικά και στο μητρώο του μέλους, 2. Γραπτή επίπληξη, 3. Διαγραφή από ένα μήνα έως και τρεις μήνες κατά την κρίση του Δ.Σ., 4. Διαγραφή από 3 μήνες έως 24 μήνες, 5. Οριστική διαγραφή από μέλος του Σωματείου. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι οι αποφάσεις Γ.Σ. και Δ.Σ. του εν λόγω σωματείου είναι δεσμευτικές για τα μέλη του. β) Το υπ' αριθ. 524/13-6-2006 πρακτικό Δ.Σ. του σωματείου «Ο ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ», όπου αποφασίστηκε να τυπωθεί τιμοκατάλογος και να διανεμηθεί στα μέλη στο αμέσως επόμενο «γνωμοδοτικό» που θα πραγματοποιηθεί, αποτελεί αναντίρρητα απόφαση ένωσης επιχειρήσεων κατά τα ανωτέρω. Και τούτο διότι μεταξύ άλλων πρόκειται για απόφαση δεσμευτική για τα μέλη του σωματείου, η μη συμμόρφωση με την οποία επισύρει μάλιστα τις πειθαρχικές κυρώσεις τις προβλεπόμενες στο άρθρο 4α του καταστατικού του σωματείου, που εκτείνονται από προφορική σύσταση μέχρι οριστική διαγραφή από το σωματείο. γ) Η σχετική διευκρινιστική

αναφορά του στην υποχρέωση ανάρτησης τιμοκαταλόγου, ουδεμία επιρροή ασκεί στην ουσιαστική αξιολόγηση της εν λόγω αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς εκ μέρους του σωματείου. Τούτο διότι η όποια ενδεχόμενη ατομική υποχρέωση κάθε σχολής οδήγησης χωριστά να αναρτά και να κοινοποιεί αρμοδίως τις τιμές της, δεν σχετίζεται αλλά και δεν δύναται να νομιμοποιήσει τη διαμόρφωση κοινού σωματειακού τιμολογίου, καθώς κάτι τέτοιο θα ισοδυναμούσε ξεκάθαρα με άμεσο καθορισμό τιμών και κατ' επέκταση με καταφανή παράβαση του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού. Και τούτο ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι, τουλάχιστον για την πρακτική εκπαίδευση, η σχετική νομοθετική πρόβλεψη έχει ήδη καταργηθεί από το έτος 2003 και ως εκ τούτου δεν ήταν σε ισχύ κατά το έτος σύνταξης του ανωτέρω τιμοκαταλόγου (2006). δ) Η πρακτική κατάρτισης τιμοκαταλόγων προτεινόμενων τιμών με τη συνδρομή λογιστή - φοροτεχνικού αλλά και η διανομή των σχετικών τιμοκαταλόγων στα μέλη του σωματείου ακολουθούνταν και στα πλαίσια των λεγόμενων «γνωμοδοτικών» που διοργάνωνε το σωματείο με θέμα την τιμολογιακή πολιτική του. Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα έγγραφα: Το υπ' αριθ. 519/8-3-2006 πρακτικό Δ.Σ. όπου υπό το θέμα ημερήσιας διάταξης «Τιμολογιακή πολιτική σε Πανθεσσαλονίκειο επίπεδο» λαμβάνεται ομόφωνη απόφαση περί σύγκλησης γνωμοδοτικού την 6 Απριλίου 2006 προκειμένου να συζητηθεί το τιμολόγιο σχετικά με τα θεωρητικά, τα πρακτικά μαθήματα και την παράσταση. Το προαναφερόμενο υπ' αριθ. 524/13-6-2006 πρακτικό Δ.Σ. όπου «αποφασίστηκε να τυπωθεί τιμοκατάλογος και να διανεμηθεί στα μέλη στο αμέσως επόμενο γνωμοδοτικό που θα πραγματοποιηθεί». Το υπ' αριθ. 552/5-5-2009 πρακτικό Δ.Σ. όπου «Συζητήθηκαν οι τελευταίες λεπτομέρειες για το γνωμοδοτικό [της 12-5-2009], όπως η οικονομική ανάλυση που θα κάνει η λογίστρια του σωματείου. Τονίστηκε από όλους ότι θα πρέπει να καταλάβουν οι συνάδελφοι να κρατήσουν ψηλά τις τιμές και ότι γίνεται η προσπάθεια να συνειστούν όλοι και να συμπεριφερθούν ορθολογικά και συναδελφικά». Την υπ' αριθ. 3326/4-5-2009 πρόσκληση του σωματείου προς όλους τους εκπαιδευτές οδηγών του νομού, «ΣΤΟ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΟ ΜΕ ΘΕΜΑ: "ΤΙΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ"», το οποίο επρόκειτο να πραγματοποιηθεί στις 12-5-2009 στο «ΦΙΛΙΠΠΕΙΟ». Δεδομένης της απουσίας τήρησης πρακτικών στα ανωτέρω αναφερόμενα «γνωμοδοτικά» δεν μπορεί να δια-

Αριθμός απόφασης: 4771/2015

πιστωθεί εν προκειμένω η λήψη σχετικής απόφασης σε επίπεδο «γνωμοδοτικού». Ωστόσο, από τη συνδυαστική αξιολόγηση των ανωτέρω εγγράφων καταδεικνύεται ξεκάθαρα η βούληση του σωματείου να συντονίσει την τιμολογιακή πολιτική των μελών του μέσω της κατάρτισης ενδεικτικών τιμοκαταλόγων. ε) Στο υπ' αριθ. 2855/8-3-2006 έγγραφο του επιβεβαιώνεται η προσπάθεια που γινόταν εντός του εν λόγω σωματείου για συντονισμό της τιμολογιακής πολιτικής των μελών. Από συγκεκριμένη ανωμοτί κατάθεση επιβεβαιώθηκε, αφενός η ύπαρξη τιμοκαταλόγου που εξέδιδε ο εν λόγω σύλλογος και αφετέρου ότι υπήρχε συζήτηση ως προς το κόστος του μαθήματος και σχετικές συμβουλές ειδικών-φοροτεχνικών ως προς το κόστος μαθημάτων. στ) Στο υπ' αριθ. 549/07-04-2009 πρακτικό του Δ.Σ. απευθύνονται συστάσεις εκ μέρους όλων των παρευρισκομένων αναφορικά με την ακολουθούμενη εκ μέρους κάποιου μέλους διαφορετική τιμολογιακή πολιτική. Και από αυτό το πρακτικό επιβεβαιώνεται η προσπάθεια συντονισμού της τιμολογιακής πολιτικής εκ μέρους του συλλόγου και των μελών που συμμετείχαν στα όργανά του, καθώς και η επίπληξη μελών που απέκλιναν. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η προσπάθεια αντιμετώπισης μίας αποκλίνουσας με τις συγκεκριμένες προσπάθειες του εν λόγω συλλόγου (συντονισμού των τιμών) συμπεριφοράς κάποιου μέλους, όπως προκύπτει από το υπ' αριθ. 555/25-5-2009 πρακτικό Δ.Σ. του σωματείου. Η προσπάθεια μάλιστα αυτή στέφεται με επιτυχία, καθώς στο υπ' αριθμ.3463/23-12-2009 έγγραφο του εν λόγω επιχειρηματία προς το σωματείο επισημαίνεται ότι : «... δέχθηκα έντονη κριτική για την συνολική τιμή του διπλώματος οδήγησης. Κατόπιν ώριμης σκέψης, έστω και εκ των υστέρων, αποφάσισα να δεχθώ την καλοπροαίρετη συμβουλή σας για προσαρμογή των τιμών που επικρατούν στο κλάδο μας. Για το λόγο αυτό αποφάσισα... να αποσύρω από την πρόσοψη της σχολής μου την τιμή που είχα αναρτήσει καθώς και επιθυμώ κοινή συνάντηση και με τους γείτονες συναδέλφους για χάραξη κοινής οικονομικής πολιτικής ». Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι το προτεινόμενο τιμολόγιο δεν ακολουθούνταν από όλα τα μέλη του σωματείου απαρεγκλίτως. Τουναντίον, υπήρχαν μέλη που τιμολογούσαν πολύ χαμηλά σε σχέση με τις ενδεικτικές τιμές, γεγονός που απασχολούσε κατά κόρον το σωματείο στα πλαίσια των συνεδριάσεων του Δ.Σ. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι κατά τα έτη

Αριθμός απόφασης: 4771/2015

2002 και 2003 εντοπίζονται συγκεκριμένα αποσπάσματα σε πρακτικά Δ.Σ. όπου σε αιτιάσεις για πολύ χαμηλή τιμολόγηση από κάποια μέλη του σωματείου, γίνεται λόγος εκ μέρους κάποιου μέλους για «ελεύθερες τιμές» και άρα αναρμοδιότητας επέμβασης Δ.Σ. σε ζητήματα τιμολόγησης . Ωστόσο, η αντιμετώπιση αυτή δε φαίνεται να συνεχίζεται, καθώς σε μεταγενέστερα έτη είναι εμφανής η προσπάθεια της διοίκησης του σωματείου να διασφαλίσει την τήρηση του κοινού τιμολογίου, απευθύνοντας συστάσεις σε μέλη του σωματείου που δεν συμμορφώνονταν με την προτεινόμενη τιμολόγηση. Υπήρχαν ακόμη και μεμονωμένες προτάσεις διαγραφής μελών του σωματείου ή «έκθεσής» τους στη Γ.Σ. και «απομάκρυνσής τους από το σύνολο» σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις ενδεικτικές - συμφωνηθείσες τιμές αλλά και «επιστολές συμμόρφωσης» μελών στις συστάσεις του Δ.Σ. ως προς την «προσαρμογή των τιμών που επικρατούν στον κλάδο» και την «χάραξη κοινής οικονομικής πολιτικής. Από τη συνολική θεώρηση των ανωτέρω στοιχείων η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εκ μέρους του σωματείου πρακτική κατάρτισης και ανάρτησης ενός προτεινόμενου τιμολογίου για τις παρεχόμενες από τα μέλη του υπηρεσίες εμπίπτει στο άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 703/1977-3959/2011, ενώ δεν φαίνεται να στοιχειοθετείται η υπαγωγή της στην εξαίρεση του άρθρου 1 παρ. 3 των ίδιων νόμων, κατά τα αναλυτικώς προπαρατεθέντα. Ως εκ τούτου, η εν λόγω αντιαγωνιστική πρακτική συνιστά παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 ν. 703/1977-3959/2011. Και τούτο ανεξαρτήτως της έμπρακτης ή μη εφαρμογής του εκάστοτε προτεινόμενου τιμολογίου, διότι η ενδεχόμενη μη εφαρμογή του τιμολογίου στην πράξη ή η τυχόν μη ομοιόμορφη τήρησή του από τα μέλη του σωματείου ουδόλως επηρεάζει την στοιχειοθέτηση της ερευνώμενης παράβασης του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού εκ μέρους του σωματείου. Η εν λόγω παράβαση εκτείνεται από την 8-3-2006, οπότε και συγκαλείται γνωμοδοτικό του εν λόγω συλλόγου αναφορικά με το κόστος των μαθημάτων, έως τουλάχιστον την ημέρα διενέργειας του σχετικού επιτόπιου ελέγχου (15-9-2010). Ενόψει αυτών, η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία διαπιστώθηκε , ότι το προσφεύγον παρέβη το άρθρο 1 του ν. 703/1977-ν. 3959/2011, προβαίνοντας σε καθορισμό τιμών μεταξύ των μελών του για το χρονικό διάστημα από 8.3.2006

Αριθμός απόφασης: 4771/2015

έως 15.9.2010, υποχρέωσε αυτό να παύσει την παράβαση και να παραλείπει αυτή στο μέλλον και επέβαλε σε βάρος του πρόστιμο 22.938 ευρώ. Το πρόστιμο υπολογίστηκε με την εφαρμογή κατ' αρχήν ποσοστού [...] % επί των ετήσιων εσόδων των μελών του προσφεύγοντος Σωματίου στη σχετική αγορά για την προαναφερθείσα περίοδο, όμως αναγνωρίζοντας περαιτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού ελαφρυντικές περιστάσεις στην περίπτωση του Σωματίου προέβη σε μείωση του αρχικού προστίμου ([...] ευρώ) σε ποσοστό [...] %, διαμορφώνοντας το ύψος αυτού στις 22.938 ευρώ. Κατά της ανωτέρω απόφασης το προσφεύγον άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

7. Επειδή, με την κρινόμενη προσφυγή, το προσφεύγον προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, διότι α) εκδόθηκε από μη νομίμως συγκροτημένο όργανο, αφού μετά το διορισμό του Δ. Λουκά ως Αντιπροέδρου, κενώθηκε η θέση αυτού και η Επιτροπή απαρτιζόταν από επτά μέλη, κατά παράβαση του άρθρου 12 παρ. 2 του ν. 3959/2011, που ορίζει ότι η Επιτροπή συγκροτείται από οκτώ τακτικά μέλη και β) δεν είναι νόμιμη η συγκρότηση της Επιτροπής, αφού είχε λήξει η θητεία του Προέδρου στις 3.9.2012 και των Εισηγητών στις 7.9.2012 και, συνεπώς, κατά το χρόνο των συνεδριάσεων της Επιτροπής της 12^{ης}.10.2012 και της 18^{ης}.12.2012, οπότε εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή συνεδρίασε και αποφάσισε μη νομίμως, καθόσον δεν είχε προηγουμένως συγκροτηθεί εκ νέου με τα νέα ή έστω τα ίδια μέλη της .

8. Επειδή, από τις διατάξεις που αναφέρονται στην 2^η σκέψη της απόφασης, όπως αυτές ερμηνεύτηκαν (3^η σκέψη), συνάγεται ότι ο νόμος 3959/2011, ο οποίος εφαρμόζεται εν προκειμένω κατά το χρόνο λήψης της προσβαλλόμενης απόφασης, ως προς τη νόμιμη συγκρότηση της Επιτροπής, προβλέπει ρητά την αδιάκοπη συνέχιση της ομαλής λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, το δε άρθρο 12 παρ. 3 του ίδιου νόμου, προέβλεψε ότι σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή έκπτωσης του Προέδρου, του Αντιπροέδρου ή μέλους αυτής και μέχρι τον ορισμό αντικαταστάτη, η λειτουργία της Επιτροπής δεν διακόπτεται υπό την προϋπόθεση να συμμετέχουν στην Ολομέλεια ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος, ο Εισηγητής της υπόθεσης και δύο τουλάχιστον μέλη, τακτικά ή αναπληρωματικά.

Αριθμός απόφασης: 4771/2015

Τέλος, σε περίπτωση λήξης της θητείας των μελών, εφόσον δεν αντικαταστάθηκαν και επομένως νομίμως συμμετέχουν κατά το νόμο αλλά και σε περίπτωση, που μέλος της Επιτροπής (εισηγητής) ορίσθηκε ως Αντιπρόεδρος, κατά δε τον τρόπο αυτό κενώθηκε η θέση του, δεν υφίσταται πλημμελής συγκρότηση αυτής, ανεξαρτήτως του κατά πόσο ορίσθηκε άλλος στην κενωθείσα θέση, δεδομένου ότι τα εναπομείναντα μέλη διασφάλισαν την ύπαρξη της απαρτίας. Επομένως, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι αντίθετοι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος Σωματείου.

9. Επειδή, περαιτέρω με την κρινόμενη προσφυγή προβάλλεται ότι η Επιτροπή προέβη σε μη νόμιμο και εσφαλμένο υπολογισμό του προστίμου, αφού το υπολόγισε επί του κύκλου εργασιών των μελών του Σωματείου, βάσει του άρθρου 25 παρ. 3 του Ν. 3959/2011, ενώ η εν λόγω διάταξη, ισχύουσα από 20.4.2011 και μετά (ημερομηνία δημοσίευσης του Ν.3559/2011), είναι μεταγενέστερη της περιόδου των αποδιδόμενων στο Σωματείο παραβάσεων και δεν μπορεί να τύχει αναδρομικής εφαρμογής για παραβάσεις του ήδη καταργηθέντος Ν. 703/77 (που εφαρμόζεται στην περίπτωση του), λόγω του ότι πρέπει να τύχει εφαρμογής ο επεικέστερος νόμος.

10. Επειδή, ο ισχυρισμός αυτός είναι αβάσιμος δεδομένου ότι στην κρινόμενη υπόθεση, η οποία πληροί την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση των προβλεπόμενων στο άρθρο 1 του ν. 703/1977 παραβάσεων, νομίμως εφαρμόστηκε από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, λόγω του χρόνου τέλεσης της παράβασης, και νομίμως κατ' ακολουθία υπολογίσθηκε το πρόστιμο με βάση το άρθρο αυτό, απορριπτόμενου ως αβασίμου του αντίθετου ισχυρισμού. Εξάλλου, στην προκειμένη περίπτωση επιβλήθηκε πρόστιμο κατώτερο του 15% και όχι ανώτερο του 10% που προβλέπεται από το άρθρο 25 παρ.2 και 3 του νόμου που επακολούθησε (3959/2011) και επομένως ο σχετικός ισχυρισμός περί εφαρμογής του επεικέστερου, ανεξαρτήτως της βασιμότητας, είναι άνευ αντικειμένου και εξ αυτού του λόγου.

11. Επειδή, με την κρινόμενη προσφυγή προβάλλεται παράβαση του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 1/2003 ΕΚ του Συμβουλίου, υποστηρίζεται δε ότι έσ-

Αριθμός απόφασης: 4771/2015

φαλε η Επιτροπή Ανταγωνισμού υπολογίζοντας το συνολικό κύκλο εργασιών όλων των μελών του Σωματείου αντί των πραγματικά ενεργών και ταμειακώς εντάξει ([...] σύμφωνα με την από 3-3-2015 βεβαίωση του Προέδρου του Σωματείου που προσκομίζεται στο Δικαστήριο). Ειδικότερα, υποστηρίζεται με την κρινόμενη προσφυγή, ότι ο Κανονισμός 1/2003 του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης της ΕΚ, απαιτεί για την επιβολή προστίμου που μπορεί να επιβληθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση να υπολογίζεται επί του συνολικού κύκλου εργασιών μόνο εκείνων που συμμετέχουν ενεργά στην αγορά που έχει επηρεαστεί από την παράβαση και όχι όλων ανεξαιρέτως των μελών όπως ορίζει ο ν. 3959/2011.

12. Επειδή, στο άρθρο 81 παρ.1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ορίζεται ότι «Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων, γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού, ...». Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 81 παρ. 1 της Συνθήκης ΕΚ, απαγορεύεται κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ επιχειρήσεων που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό, την παρεμπόδιση ή τη νόθευση του ανταγωνισμού (κατά την διάταξη του δικαίου της ΕΕ, με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι η συμφωνία δύναται να επηρεάσει ουσιωδώς το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών), ασχέτως των αποτελεσμάτων της (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., αποφάσεις ΔΕΚ της 8.7.1999, C-49/92 Ρ, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκ. 99 και 122-124, της 20.11.2008, C-209/07, Beef Industry Development Society Ltd. κ.λπ., σκ.15-16, απόφαση ΔΕΕ της 7.2.2013, C-68/12, Slovenska Sporitel'a, σκ. 17) ή της μη εφαρμογής της στην

Αριθμός απόφασης: 4771/2015

πράξη (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., απόφαση ΔΕΚ της 11.7.1989, C-246/86, Belasco κατά Επιτροπής, σκ. 15) ή του εάν επιδιώκεται με αυτήν και κάποιος νόμιμος σκοπός (2365, 2007/2013 7μ., πρβλ. αποφάσεις ΔΕΚ της 20.11.2008, C-209/07, Beef Industry Development Society Ltd. κ.λπ., σκ. 21, της 6.4.2006, C-551/03 P, General Motors BV κατά Επιτροπής, σκ. 64, και απόφαση ΠΕΚ της 27.7.2005, T-49/02 κ.λπ., Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 85). Ειδικότερα, για να υπάρχει «συμφωνία», κατά την έννοια των ιδίων διατάξεων, αρκεί οι οικείες επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά με ορισμένο τρόπο (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., αποφάσεις ΔΕΚ της 15.7.1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, σκ. 112, και της 29.10.1980, 209/78 κ.λπ., Van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 86, απόφαση ΠΕΚ της 26.10.2000, T-41/96, Bayer κατά Επιτροπής, σκ. 67), χωρίς να ενδιαφέρει η μορφή της εκφράσεως της εν λόγω κοινής βουλήσεώς τους (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., αποφάσεις ΔΕΚ στην υπόθεση ACF Chemiefarma, σκ. 112, και στην υπόθεση Van Landewyck, σκ. 86) και χωρίς να είναι αναγκαίο η συμφωνία αυτή να συνιστά υποχρεωτική και έγκυρη σύμβαση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (ΣΤΕ 2365, 2007/2013 7μ., 2780/2012 7μ., απόφαση ΔΕΚ της 11.1.1990, 277/87, Sandoz Prodotti Farmaceutici κατά Επιτροπής, σκ. 13).

13. Επειδή, κατ' αρχήν, με βάση τα ανωτέρω δεδομένα, οι διατάξεις του Κανονισμού προϋποθέτουν επιπροσθέτως ότι η συμφωνία δύναται να επηρεάσει ουσιωδώς το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, ασχέτως των αποτελεσμάτων της. Εν πάση περιπτώσει, στην κρινόμενη υπόθεση δεν υφίσταται παράβαση των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και επομένως η επίκληση των άρθρων αυτών δεν ασκούν έννομη επιρροή, το δε ένδικο πρόστιμο νομίμως επιβλήθηκε με βάση τη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 703/1977 υπό το πρίσμα και το πνεύμα των διατάξεων του ανωτέρω Κανονισμού. Άλλωστε, και όσον αφορά τον υπολογισμό επί του κύκλου εργασιών όλων των μελών του, νόμιμα και ορθά επιβλήθηκε με τον τρόπο αυτό, δεδομένου ότι από την εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών προκύπτει ότι το ίδιο το Σωματείο κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού τον αριθμό των μελών του, ο

μεταγενέστερος δε ισχυρισμός του Σωματείου ενώπιον του Δικαστηρίου για την ύπαρξη μόνο [...] ενεργών μελών κρίνεται ως αναπόδεικτος, διότι το σχετικό έγγραφο του Προέδρου χωρίς άλλα στοιχεία περί διαγραφής των μελών δεν αποδεικνύει την πραγματική κατάσταση του μητρώου των μελών αυτού κατά τον κρίσιμο χρόνο της παράβασης.

14. Επειδή, με βάση όλα τα ανωτέρω το Δικαστήριο κρίνει ότι νομίμως επιβλήθηκε το ένδικο πρόστιμο, δεδομένου ότι το προσφεύγον υπέπεσε στην παράβαση που του αποδίδεται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Όσον αφορά το ύψος του προστίμου, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τον επιδιωκόμενο σκοπό του νόμου που αποβλέπει στη προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, καθώς και στην προστασία των καταναλωτών, συνεκτιμώντας περαιτέρω τον κίνδυνο, που ενέχει η ένδικη παράβαση για πρόκληση στρέβλωσης του ανταγωνισμού, κρίνει ότι αυτό είναι εύλογο, προσήκον και σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας, απορριπτομένων όλων των αντίθετων ισχυρισμών του προσφεύγοντος περί μείωσης του προστίμου ως αβασίμων.

15. Επειδή, κατ' ακολουθία αυτών, πρέπει να απορριφθεί η προσφυγή, το δε παράβολο που καταβλήθηκε πρέπει να περιέλθει στο Δημόσιο. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα πρέπει να επιδικασθούν σε βάρος του προσφεύγοντος Σωματείου, σύμφωνα με το άρθρο 275 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999 ΦΕΚ Α' 97).

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Απορρίπτει την προσφυγή.

Διατάσσει την περιέλευση του παραβόλου στο Δημόσιο

Καταδικάζει το προσφεύγον Σωματείο στα δικαστικά έξοδα της καθ' ης που ορίζει σε τριακόσια σαράντα (340) ευρώ.

Η διάσκεψη του Δικαστηρίου έγινε στην Αθήνα στις 29 Σεπτεμβρίου 2015 και η απόφαση δημοσιεύτηκε στο ακροατήριο του Δικαστηρίου κατά την έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στις 21 Οκτωβρίου 2015.

Αριθμός απόφασης: 4771/2015

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΟΦΙΑ ΤΣΕΚΟΥ-ΠΛΙΑΤΣΙΚΑ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΣΤΑΜΑΤΗ

Ε.Δ.